

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

TRẦN THỊ THU HIỀN

**NHÂN VẬT LÝ TƯỢNG TRONG VĂN HỌC LÃNG MẠN
(KHẢO SÁT QUA MỘT SỐ TÁC PHẨM CỦA V.HUGO)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ
Chuyên ngành Lý luận Văn học

Hà Nội – 2014

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

TRẦN THỊ THU HIỀN

**NHÂN VẬT LÝ TƯỢNG TRONG VĂN HỌC LÃNG MẠN (KHẢO
SÁT QUA MỘT SỐ TÁC PHẨM CỦA V.HUGO)**

Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Lý luận Văn học

Mã số : 60 22 01 20

Cán bộ hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN VĂN NAM

Hà nội – 2014

LỜI CẢM ƠN!

Tôi xin chân thành cảm ơn trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn cũng như các thầy cô trong khoa văn học đã tạo điều kiện để tôi hoàn thành tốt luận văn này!

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc đến TS. Nguyễn Văn Nam, thầy đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong suốt quá trình làm luận văn để tôi có được kết quả như ngày hôm nay!

Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến gia đình đã luôn động viên, ủng hộ tôi trong quá trình học tập cũng như làm luận văn!

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình khoa học nghiêm túc do bản thân tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của TS. Nguyễn Văn Nam, không sao chép của ai. Nếu sai tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm!

PHỤ LỤC

MỞ ĐẦU.....	Error! Bookmark not defined.
1. Lý do chọn đề tài.....	Error! Bookmark not defined.
2. Lịch sử vấn đề	Error! Bookmark not defined.
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	Error! Bookmark not defined.
4. Mục đích nghiên cứu.....	Error! Bookmark not defined.
5. Phương pháp nghiên cứu.....	Error! Bookmark not defined.
6. Cấu trúc luận văn	Error! Bookmark not defined.
Chương 1: Chủ nghĩa lãng mạn và quan niệm về nhân vật lý tưởng	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
1.1. Về chủ nghĩa lãng mạn	Error! Bookmark not defined.
1.1.1 Nguồn gốc hình thành và phát triển của chủ nghĩa lãng mạn	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
1.1.2. Nguyên tắc sáng tác của chủ nghĩa lãng mạn ...	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.1.3. Đặc trưng thi pháp của chủ nghĩa lãng mạn	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.2. Nhân vật lý tưởng trong văn học và trong nghệ thuật lãng mạn.	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
1.2.1. Nhân vật lý tưởng trong văn học.....	Error! Bookmark not defined.
1.2.2. Nhân vật lý tưởng – khát vọng về những nhân cách đẹp hoàn thiện trong nghệ thuật lãng mạn.	Error! Bookmark not defined.
1.3. Sáng tác của V.Hugo – một đại diện tiêu biểu của văn chương lãng mạn	Error! Bookmark not defined.
1.3.1. V.Hugo – hiện thân của chủ nghĩa lãng mạn.....	Error! Bookmark not defined.
defined.	
1.3.2. Quan niệm của V.Hugo về nhân vật lý tưởng	Error! Bookmark not defined.
defined.	
Tiểu kết.....	Error! Bookmark not defined.
2.1.Những nhân cách hoàn thiện	Error! Bookmark not defined.
2.1.1. Những tâm hồn thánh thiện.	Error! Bookmark not defined.
2.1.2. Những tầm vóc lớn lao	Error! Bookmark not defined.
2.2. Các chiến công nhân danh tình yêu con người.....	Error! Bookmark not defined.
defined.	
2.2.1. Sự cứu vớt những số phận nhỏ bé	Error! Bookmark not defined.
2.2.2. Dâng hiến tất cả cho nhân loại	Error! Bookmark not defined.
Tiểu kết.....	Error! Bookmark not defined.

Chương 3. Nghệ thuật xây dựng nhân vật lý tưởng trong tiểu thuyết lãng mạn của V.Hugo	Error! Bookmark not defined.
3.1. Các thủ pháp nghệ thuật đặc trưng	Error! Bookmark not defined.
3.1.1. Cường điệu, phóng đại, khổng lồ hóa	Error! Bookmark not defined.
3.1.2. Xây dựng các tương phản thâm mỹ.....	Error! Bookmark not defined.
3.2. Quan hệ đặc biệt giữa tính cách nhân vật và hoàn cảnh. Error! Bookmark not defined.	
3.2.1. Tính cách phát triển độc lập với hoàn cảnh.	Error! Bookmark not defined.
3.2.2. Dấu ấn chủ quan của nhà văn trên tính cách nhân vật.	Error! Bookmark not defined.
3.3. Nghệ thuật phân tích tâm lý nhân vật.....	Error! Bookmark not defined.
3.3.1. Chú ý mô tả nội tâm nhân vật đầy đặn, đa dạng	Error! Bookmark not defined.
3.3.2. Cường độ cảm xúc mãnh liệt.....	Error! Bookmark not defined.
3.3.3. Độc thoại nội tâm	Error! Bookmark not defined.
3.4. Ngôn từ và giọng điệu đặc trưng của nghệ thuật lãng mạn.....	Error! Bookmark not defined.
3.4.1. Ngôn ngữ giàu tính biểu cảm	Error! Bookmark not defined.
3.4.2. Giọng điệu trang trọng, thống thiết, hùng biện .	Error! Bookmark not defined.
Tiểu kết.....	Error! Bookmark not defined.
KẾT LUẬN	Error! Bookmark not defined.
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	Error! Bookmark not defined.

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Chủ nghĩa lãng mạn là một trào lưu văn học ra đời ở Phương Tây thế kỉ XIX, cho đến nay đã gần hai thế kỉ trôi qua song những tác giả, tác phẩm của trào lưu này vẫn nhận được sự quan tâm đặc biệt của giới phê bình, nghiên cứu. Chủ nghĩa lãng mạn ra đời đã phá bỏ những giới hạn trong quan niệm truyền thống về cả nội dung và nghệ thuật, mang đến cách nhìn mới về cuộc sống, con người, đề cao tình thương, lòng bác ái trong xã hội, phù hợp với mong muốn, ước mơ của con người. Đặc biệt, chủ nghĩa lãng mạn chú trọng xây dựng hình tượng nhân vật lý tưởng, những nhân vật có tâm hồn thánh thiện, giàu lòng thương người và sẵn sàng hi sinh vì nhân loại. Và nhắc đến chủ nghĩa lãng mạn, chúng ta không thể không nhắc đến đại diện tiêu biểu của trào lưu này, đó chính là Victor Hugo. Đường như cái sự nghiệp đồ sộ của nhà văn lãng mạn Pháp vẫn còn làm lay động hàng triệu trái tim người đọc ngày nay bởi lý tưởng cao đẹp mà

ông gửi gắm trong mỗi hình tượng nhân vật của mình. Bởi vậy, muốn hiểu được văn học lãng mạn, hãy soi vào các tác phẩm vĩ đại của Victor Hugo. Thời gian có lẽ không có ý nghĩa gì với các tác phẩm như *Những người khốn khổ*, *Nhà thờ đức bà Paris*, *Chín mươi ba*. Chính vì điều này chúng tôi lựa chọn đề tài nghiên cứu **“Nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn (Khảo sát qua một số tác phẩm của V.Hugo)”**.

Văn học không thể thiếu nhân vật, bởi đó chính là phương tiện, là công cụ để nhà văn phản ánh hiện thực. Nhân vật là một *“người giấy”* được sinh ra từ trí tưởng tượng và óc sáng tạo của nhà văn, vừa mang những đặc điểm của một con người trong cuộc đời thực, vừa là công cụ để nhà văn bộc lộ, gửi gắm tư tưởng thẩm mỹ của mình. Bởi thế, mỗi nhân vật vừa là con người có trong cuộc đời thực, đồng thời cũng là đứa con tinh thần của nhà văn. Nghiên cứu nhân vật chính là chìa khóa giúp chúng ta hiểu được giá trị của tác phẩm văn học, tư tưởng của nhà văn cũng như đặc điểm của thời đại.

Mặt khác, nghiên cứu *“Nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn (Khảo sát qua một số tác phẩm của Victor Hugo)”* còn là một việc làm cần thiết để thấy được những đặc điểm của nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn, những giá trị tư tưởng mà hình tượng nhân vật này truyền tải. Qua đó thấy được những đóng góp có ý nghĩa lớn lao của trào lưu văn học lãng mạn cũng như cây đại thụ của nó – đại thi hào Victor Hugo trong dòng văn học chung của nhân loại.

2. Lịch sử vấn đề

Chủ nghĩa lãng mạn là một trào lưu và là một phương pháp sáng tác có vị trí quan trọng trong tiến trình văn học. V.Hugo xuất hiện giữa trào lưu văn học này như một ngôi sao mọc sớm và lặn rất muộn. Chủ nghĩa lãng mạn ra đời với đỉnh cao là V.Hugo đã tạo nên một luồng sinh khí mới, thổi một cơn gió mới đến

nền văn học của nhân loại. Chính vì thế, nghiên cứu về chủ nghĩa lãng mạn và văn hào V.Hugo đã có nhiều, đó là một đề tài lớn trong văn học. Có thể kể tên một số công trình nổi tiếng như:

“Văn học lãng mạn và văn học hiện thực phương Tây” của tác giả Lê Hồng Sâm, Đặng Thị Hạnh, NXB Đại học và Trung học chuyên nghiệp, 1985.

Victor Hugo – Một tâm hồn cao cả” của tác giả Nguyễn Hạnh, Trần Thị Thanh Nguyên, NXB Tuổi trẻ, 1990.

“Victo Hugo” của tác giả Phùng Văn Tửu, NXB Giáo dục, 1997.

Đây là những công trình nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện về chủ nghĩa lãng mạn cũng như toàn bộ sự nghiệp sáng tác của Victor Hugo. Về V.Hugo số lượng các công trình nghiên cứu khá lớn. Riêng về vấn đề nhân vật, cũng đã có nhiều công trình nghiên cứu đi vào tìm hiểu cụ thể những loại hình nhân vật khác nhau trong tiểu thuyết lãng mạn của V.Hugo. Trước hết phải nhắc đến Đặng Thị Hạnh, người đã từ rất sớm nghiên cứu và hướng dẫn sinh viên nghiên cứu về nhân vật trong tác phẩm của V.Hugo tại trường Đại học Tổng hợp, nay là Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn. Đó là khóa luận tốt nghiệp năm 1977 của Nguyễn Đình Hợi với đề tài *“Hình tượng người chiến sĩ cộng hòa trong sáng tác của V.Hugo”* và khóa luận tốt nghiệp đại học năm 1978 của Trần Thị Minh Châu với đề tài *“Nhân vật nổi loạn trong các tác phẩm của Bairo và V.Hugo”*.

Có thể nói rằng, vấn đề nhân vật luôn là mối quan tâm hàng đầu của người nghiên cứu văn học. Bởi nhân vật chính là nơi thể hiện tài năng nghệ thuật của nhà văn, thể hiện quan niệm, tư tưởng thẩm mỹ của nhà văn. Thông qua nhân vật chúng ta hiểu được thông điệp tác phẩm truyền tải cũng như hiểu được lịch sử, văn hóa của thời đại đã qua. Trong tiểu thuyết của V.Hugo thế giới nhân vật vô

cùng đa dạng, phong phú, nhân vật được khai thác ở nhiều khía cạnh khác nhau và trải qua bao nhiêu thời gian, nó vẫn là đề tài nghiên cứu được mọi người quan tâm. Chẳng hạn chỉ nói đến riêng trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia Hà Nội) đã có rất nhiều khóa luận tốt nghiệp nghiên cứu về V.Hugo. Như khóa luận năm 1994 của sinh viên Hồ Thị Minh Nguyệt với đề tài *“Bước đầu nhận xét và khảo sát một số cặp quan hệ đối lập trong tiểu thuyết “Những người khốn khổ” của Victor Hugo*”. Tiếp đến là khóa luận tốt nghiệp năm 2001 với đề tài *“Hình tượng người phụ nữ trong tiểu thuyết của Victor Hugo*” của sinh viên Thạch Thị Lan Anh. Và *“Hệ nhân vật trung tâm tích cực mang “tì vết” của Victor Hugo trong tiểu thuyết Nhà thờ đức bà Paris, Những người khốn khổ, Thằng cười”* đề tài khóa luận tốt nghiệp năm 2003 của Hoàng Trà My.

Song cần phải nói rằng, lịch sử nghiên cứu văn học lãng mạn nói chung, sự nghiệp của Victor Hugo nói riêng có nhiều công trình nghiên cứu về nhân vật, khai thác những loại hình nhân vật khác nhau, nhưng chưa có công trình nghiên cứu nào về nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn, đặc biệt là qua các tác phẩm của Victor Hugo. Chúng tôi nhận thấy rằng lựa chọn đề tài *“Nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn (Khảo sát qua một số tác phẩm của Victor Hugo)”* là đề tài mới, chưa có công trình nghiên cứu nào về vấn đề này. Hơn nữa ở đề tài này, chúng tôi nghiên cứu nhân vật lý tưởng dựa trên ba tiểu thuyết chính là *Nhà thờ đức bà Paris, Những người khốn khổ* và *Chín mươi ba*, hiện nay vẫn chưa có công trình nào nghiên cứu về nhân vật lý tưởng khảo sát qua ba tác phẩm này. Vì vậy, chúng tôi khẳng định rằng đề tài nghiên cứu của luận văn là không trùng lặp.

3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu

3.1. *Đối tượng nghiên cứu*: “Nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn (Khảo sát qua các tác phẩm của Victor Hugo)”.

3.2. *Phạm vi nghiên cứu*: Văn học lãng mạn phát triển rất rực rỡ, để lại nhiều tác phẩm có giá trị. Song do hạn chế về thời gian và khả năng cá nhân, luận văn này chúng tôi chỉ đi vào khảo sát hình tượng nhân vật lý tưởng trong văn học lãng mạn chủ yếu qua ba tiểu thuyết lớn đã được dịch của Victor Hugo, đó là: *Nhà thờ đức bà Paris*, *Những người khốn khổ* và *Chín mươi ba*.

4. Mục đích nghiên cứu

Thực hiện luận văn này, chúng tôi mong muốn hoàn thành một số mục tiêu sau

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Thị Hạnh, *Chuyên luận tiểu thuyết Huygô*, NXB ĐHQG, 2002.
2. Đặng Thị Hạnh và Lê Hồng Sâm, *Văn học lãng mạn và hiện thực phương Tây thế kỉ 19*, NXB THCN, 1981
3. Đỗ Đức Hiểu, *Thi pháp hiện đại*, NXB Hội nhà văn, 2000
4. Hà Minh Đức (Chủ biên), *Lý luận văn học*, NXB Giáo dục, 2002
5. Henri Benac, *Dẫn giải ý tưởng văn chương*, NXB Giáo dục, 2005
6. Hoàng Phê, *Từ điển Tiếng việt*, NXB Viện ngôn ngữ học, 2000
7. Lại Nguyên Ân, *150 thuật ngữ văn học*, NXB ĐHQG, 1999
8. Lê Bá Hán, Trần Đình Sử, Nguyễn Khắc Phi (Đồng chủ biên), *Từ điển thuật ngữ văn học*, NXB Giáo dục, 2007
9. Phùng Văn Tửu, *V.Hugo*, NXB Giáo dục, 1978
10. Thái Thu Lan, *Các tác gia lớn của nền văn học Pháp thế kỉ XIX*, NXB Giáo dục, 2000
11. Nguyễn Như ý, *Đại từ điển Tiếng Việt*, NXB Văn hóa thông tin, 1999

12. V.Hugo, *Chín mươi ba*, NXB Văn học, 1983
13. V.Hugo, *Nhà thờ Đức Bà Paris*, NXB Văn học, 2008
14. V.Hugo, *Những người khốn khổ* (tập I), NXB Văn học, 2004
15. V.Hugo, *Những người khốn khổ* (tập II), NXB Văn học, 2004
16. V.Hugo, *Những người khốn khổ* (tập III), NXB Văn học, 2004
17. Nhiều tác giả, *Lịch sử văn học Pháp thế kỷ 19*, NXB Ngoại văn, 1990
18. Nhiều tác giả, *Văn học phương Tây*, NXB Giáo dục, 1998.
19. Nhiều tác giả, *Văn học Pháp (Tài liệu dịch)*, NXB Giáo dục, 1998
20. Nhiều tác giả, *V.Hugo ở Việt Nam*, Viện văn học, 1985.
21. Nhiều tác giả, *V.Hugo với chúng ta*, NXB Tác phẩm mới, Hội nhà văn Việt Nam, 1985
22. <http://dovanhieu.wordpress.com/2012/03/13/van-h%E1%BB%8Dc-ch%E1%BB%A7-nghia-lang-m%E1%BA%A1n/>
23. <http://reds.vn/index.php/nghe-thuat/van-hoc/1423-chu-nghia-lang-man-trong-van-hoc>
24. <https://giangnamlangtu.wordpress.com/2011/09/11>